

Didaché

Učenie dvanástich apoštolov národom

Preklad: Copyright © 2002 Jozef Šoška

Spis Didaché (gr. Διδαχή τῶν δώδεκα ἀποστόλων) je starobylý text, ktorý obsahuje Učenie prvých apoštolov. Je považovaný za najdôležitejší mimobiblický dokument poapoštolskej doby.

Je zaujímavý tým, že je veľmi starý; niektorí bádatelia datujú jeho vznik medzi roky 50 až 70 n.l., avšak väčšina z nich sa zhoduje, že vznikol okolo roku 100.

Text je rozdelený do 16 kapitol. Obsahuje základné kresťanské zásady a návod na každodenný praktický život.

I.

¹Sú dve cesty, jedna života a jedna smrti. Medzi týmito dvoma cestami je veľký rozdiel. ²Cesta života je táto: Poprvé: miluj Boha Stvoriteľa, a podruhé svojho bližneho ako seba samého. Všetko to, čo nechceš, aby sa stalo tebe, ani ty nerob iným. ³A takýto je význam týchto slov: Dobrorečte tým, ktorí vám zlorečia a modlite sa za svojich nepriateľov, postite sa za tých, ktorí vás prenasledujú. Ved' aká to zásluha, ak milujete tých, čo vás milujú? Vari tak nerobia i pohania? Vy však milujte tých, ktorí vás nenávidia a nebudete mať nepriateľov. ⁴Zdržiavaj sa svojich hriechnych a telesných žiadostí. Ak ťa niekto udrie na po pravom líci, nastav mu aj druhé a budeš dokonalý. Ak ťa niekto núti ísť jednu míľu, choď s ním dve. Ak ti niekto berie vrchný odev, daj mu aj spodný. Ak ti niekto vezme niečo tvoje, nežiadaj to späť. Lebo aj tak nič nezmožeš. ⁵Každému, čo ťa prosí, daj a nežiadaj to späť. Lebo Otec chce, aby sa z jeho vlastných darov (ek tw n carismatwn) dostalo každému. Blažený, kto obdarúva podľa tohoto prikázania, lebo je bez viny. Beda tomu, kto berie. Ak však niekto berie, pretože je v núdzi, tak je bez viny. Ale ak nie je v núdzi, bude skladať účet za to, prečo zobral a načo to zobral. Keď bude potom vhodený do väzenia, bude posúdený podľa toho, čo spáchal a „nevyjde odtiaľ, kým nezaplatí do posledného haliera.“ ⁶Ved' i pre toto je povedané: „Nech sa tvoja almužna potí v твоjich rukách, kým nespoznáš, komu ju dávaš.“

II.

¹Druhé prikázanie učenia: ²Nezabiješ, nescudzoložíš, nezneuctíš dieťa, nezosmilníš, nepokradneš, nebudeš čarovať, nebuseš tráviť, neodvrhneš dieťa potratením, ani

novorodenca neusmrtíš, ³nebudeš túžiť po majetku svojho blížneho. Nebudeš krivo prisahať, nebudeš lživo svedčiť, nebudeš osočovať ani navádzať na zlé. ⁴Nebudeš dvojtvárný ani dvojznačný v slovách, lebo dvojznačné reči sú osídлом smrti. ⁵Tvoje slovo nech nie je lživé, ani prázdne, ale nech sa naplní skutkom. ⁶Nebud' sebecký, ani zlodej, ani pokrytec, ani zlomyseľný, ani pyšný. Neprechovávaj voči svojmu blížnemu žiaden zlý úmysel. ⁷Nebudeš nenávidieť žiadneho človeka, ale radšej ho napomeň, modli sa zaňho a miluj ho viac ako seba samého.

III.

¹Dieťa moje, utekaj od každého zla i všetkého, čo sa naň ponáša. ²Nebud' hnevlivý, lebo hnev vedie k vraždeniu. Ani nebud' závistlivý, hádavý, ani prchký. Toto všetko totiž vedie k vraždeniu. ³Dieťa moje, nebud' zmyselný, lebo zmyselnosť vedie ku smilstvu, ani nebud' oplzlý a chraň sa žiadostivého pohľadu, lebo z tohoto všetkého pochádzajú cudzoložstvá. ⁴Dieťa moje, neodďaj sa veštevstvu, lebo veštevstvo vedie k modloslužbe, ani zaklínaniu, ani astrológii, ani čarovaniu. Ani na to nechci pozerat' (ani to počúvať), lebo z toho všetkého pochádza modloslužba. ⁵Dieťa moje, nebud' luhárom, lebo klamstvo vedie ku krádeži. Ani yiskuchtivcom ani chvastúňom, lebo z toho všetkého pochádzajú krádeže. ⁶Dieťa moje, nereptaj, lebo to vedie k rúhaniu. Nebud' spupný ani zlomyseľný, lebo z tohoto všetkého pochádzajú rúhania. ⁷Bud' však tichý, lebo „tichí budú dedičmi zeme.“ ⁸Bud' trpezlivý, milosrdný, dobromyseľný, pokojný, dobrotivý a maj vždy bázeň pred slovami, ktoré si vypočul. ⁹Nevyvyšuj sa a ani nedávaj svojej duši prílišnú sebavedomosť. Nespolčuj svoju dušu pyšnými, ale pridaj sa k spravodlivým a pokorným. ¹⁰Veci, čo sa ti prihodia, prijmi ako dobré vo vedomí, že nič sa nestane bez Boha.

IV.

¹Dieťa moje, na toho, kto ti zvestuje Božie slovo, pamätaj dňom i nocou. Maj ho v úcte, ako Pána, lebo kde sa hovorí o Pánových veciach, tam je aj sám Pán. ²Každodenne vyhl'adávaj sväté osoby, aby si sa našiel pokoj v ich slovách. ³Nevytváraj rozdelenia, ale zmieruj pohádaných. Súď spravodlivo, nehľad' na osobu, keď karháš za prečin. ⁴Nepochybuj, či sa to stane alebo nie. ⁵Nebud' tým, čo vystiera ruku, aby prijímal, ale s'ahuje ju, ak treba dávať. ⁶Ak máš niečo z (práce) svojich rúk, daj to ako výkupné za svoje hriechy. ⁷Neotál'aj pri dávaní, ani nebud' namrzený, keď dávaš. Lebo budeš poznať, aký dobrý je ten, čo ťa odmení. ⁸Neodvracaj sa od núdzneho, ale o všetko sa deľ so svojim bratom a nehovor, že je to tvoje vlastné, lebo ak ste spoločníkmi v nesmrteľných veciach, o čo viac v pominuteľných. ⁹Neodťahuj ruku od svojho syna alebo svojej dcéry, ale uč ich od mladosti bázni pred Bohom.

¹⁰Neprikazuj svojmu sluhovi alebo služke, ktorí majú nádej v tom istom Bohu, keď si roztrpčený, aby nestratili bázeň pred Bohom, ktorý je nad oboma. Ved' on neprichádza povolávať podľa výzoru, ale k tým, ktorých Duch pripravil. ¹¹Sluhovia, vy sa však v pokore a bázni podriad'te svojim pánom ako Božiemu obrazu. ¹²Maj v nenávisti každé pokrytectvo a všetko, čo sa nepáči Pánovi. ¹³Nikdy neopust' Pánove prikázania, ale chráň to, čo si prijal, nič nepridávaj, ani neuberaj. ¹⁴V cirkvi vyznávaj svoje priestupky a nepristupuj k svojej modlitbe s nečistým svedomím. Toto je cesta života.

V.

¹Cesta smrti je zasa takáto: Predovšetkým je zlá a plná prekliatia: Vraždy, cudzoložstvo, zlé žiadosti, smilstvá, krádeže a modloslužby, mágia a veštestvo, lúpeže, krivé svedectvá, pokrytectvo, pretváрка, leš', nadutosť, zlomyseľnosť, samoľúbosť, ziskuchtivosť, oplzlosti, žiarlivosť, bezočivosť, pýcha, vystatovanie, neúcta. ²Tí, čo prenasledujú dobrých, nenávidia pravdu, milujú lož, nepoznajú odmenu za spravodlivosť, nelipnú k dobru, ani nesúdia spravodlivo, nezasadzujú sa o dobro, ale o zlo, sú veľmi ďaleko od miernosti a trpezlivosti, milujú márnivosť, vyhľadávajú pomstu, nezmilujú sa nad chudobným, nestarajú sa o utláčaných, nepoznajú toho, ktorý ich stvoril, zabíjajú deti, ničia Boží zárodok (v matkinom tele), odvracajú sa od núdzneho, utláčajú sužovaného, líškajú sa mocným, nespravodlivo súdia chudobných, všemožne hrešia. Chráňte sa, deti, pred všetkými takýmito.

VI.

¹Dávaj pozor, aby ťa niekto nezviedol z cesty tohoto učenia, aby ťa neučil veciam cudzích Bohu. ²Ak dokážeš niesť celé Pánovo jarmo, budeš dokonalým. No ak to nedokážeš, rob toľko, koľko dokážeš. ³Čo sa týka jedla, znášaj, koľko vládzeš. Úzkostlivo sa však chráň mäsa obetovaného modlám, lebo to je vzdávanie pocty mŕtvym bohom.

VII.

¹Čo sa týka krstu, krstite takto: Povediac najprv všetko toto, krstite (ponorte) v mene Otca i Syna i Ducha Svätého v tečúcej vode. ²Ak by si nemal tečúcu vodu, krsti v inej vode. Ak nemôžeš v studenej, tak v teplej. ³Ak by si nemal ani jednu ani druhú, lej trikrát vodu na hlavu v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. ⁴Pred krstom sa má postiť krstiteľ, krstenec i všetci, ktorí môžu. Krstenca však vyzvi, aby sa postil jeden alebo dva (dni).

VIII.

¹Nech vaše pôsty nie sú s pokrytcami. Oni sa postia druhý a piaty deň po sobote (pondelok a štvrtok). Vy sa však postíte vo štvrtý a v prípravný deň (streda a piatok).

²Ani sa nemodlite ako pokrytci, ale ako prikázal Pán vo svojom Evanjeliu, tak sa modlite:

„Otče náš, ktorý si v nebi, posväť sa meno tvoje, príd' kráľovstvo tvoje, buď vôľa tvoja, ako v nebi tak i na zemi. Chlieb náš každodenný daj nám dnes a odpusť nám našu vinu, ako i my odpúšťame svojim vinníkom a neuveď nás do pokušenia, ale zbav nás zlého. Lebo tvoja je moc a sláva naveky.“

³Takto sa modlite trikrát denne.

IX.

¹Čo sa týka Eucharistie, takto vzdávajte vd'aky: ²Najprv nad kalichom:

„Vzdávame ti vd'aky, Otče náš, za svätú vínnu révu tvojho služobníka Dávida, ktorú si nám zjavil skrze Ježiša, tvojho služobníka. Tebe sláva naveky.“ ³Nad rozlomeným chlebom: „Vzdávame ti vd'aky, Otče náš, za život a poznanie, ktoré si nám zjavil skrze Ježiša, tvojho služobníka. Tebe sláva naveky.“ ⁴Ako sa tento rozlomený chlieb, ktorý bol rozptýlený ponad vrchmi, a pozbierajúc sa stal jedno, tak nech sa aj tvoja Cirkev zhromaždí z končín zeme do tvojho kráľovstva. Lebo tvoja je sláva a moc skrze Ježiša Krista naveky.“

⁵Nech však nikto neje ani nepije z vašej Eucharistie, iba tí, čo boli pokrstení v mene Pánovom. Lebo aj o tomto Pán povedal: „Nedávajte svätú (vec) psom!“

X.

¹Po nasýtení takto vzdávajte vd'aky:

²„Vzdávame ti vd'aky, svätý Otče, za tvoje sväté meno, ktorým prebývaš v našich srdciach, aj za poznanie a vieru i nesmrteľnosť, ktorú si nám zjavil skrze Ježiša, tvojho služobníka. Tebe nech sa vzdáva sláva naveky.“ ³Ty, všemohúci Vládca, si stvoril všetko kvôli svojmu menu, ľudom si dal do užívania pokrm aj nápoj, aby ti vzdávali vd'aky. Nám však milostivo uštedri duchovný pokrm a nápoj, ako aj večný život skrze Ježiša, tvojho služobníka. ⁴Za všetko ti vzdávame vd'aky, pretože si mocný. Tebe sláva naveky. ⁵Spomeň si, Pane, na svoju Cirkev, ochráň ju pred každým zlom a zdokonaľ ju vo svojej láske, a tú, ktorú si sám posvätil, zhromaždi od štyroch vetrov do svojho kráľovstva, ktoré si jej pripravil. Lebo tvoja je moc a sláva naveky. ⁶Nech vstúpi milosť a tento svet nech sa pomíne. Hosanna Bohu Dávidovmu. Ak je niekto svätý, nech vstúpi. Ak však niekto nie je, nech koná pokánie. Maranatha.

Amen.“

⁷Prorokov však nechajte vzdávať vd'aky, koľko chcú.

Xb.

¹Čo sa týka krizmy (myron, posvätný olej), takto vzdávajte vd'aky: Vzdávame ti vd'aky, Otče náš (svätý), za krizmu, ktorú si nám zjavil skrze Ježiša, tvojho služobníka. Tebe sláva na veky. Amen.

XI.

¹Ktokoľvek by prišiel učil vás všetko toto, o čom sa doteraz hovorilo, toho prijmite. ²Keď sa však ten, kto učí, sám odvráti, a bude učiť iné učenie na záhubu, takého nepočúvajte. Ale takého čo (učí) na rozvoj spravodlivosti a poznania Pána, toho prijmite ako samého Pána. ³Čo sa týka apoštolov a prorokov konajte podľa učenia (dogma) Evanjelia takto: ⁴Každého apoštola, ktorý k vám prichádza, prijmite ako Pána. ⁵Nemá však zostať viac, ako jeden deň. Iba keď je to potrebné, tak aj nasledujúci. Ak však zostane tri dni, je to falošný prorok. ⁶Keď apoštol odchádza, nech si neberie nič, iba ak chlieb, pokým prenocuje. Keby však pýtal peniaze, je to falošný prorok. ⁷A žiadneho proroka, ktorý hovorí v Duchu, neskúšajte ani neposudzujte, lebo všetky hriechy budú odpustené, ale tento hriech odpustený nebude. ⁸Ale nie každý, kto hovorí v Duchu, je prorok, iba ten, kto má Pánove spôsoby. Podľa spôsobov rozoznáte falošného proroka od pravého. ⁹A žiaden prorok, ktorý v Duchu prikáže pripraviť jedlo, nebude z neho jesť; ak áno, je to falošný prorok. ¹⁰Každý prorok vyučujúci pravde, ak nekoná podľa toho, čo učí, je falošný prorok. ¹¹Nijaký prorok, preskúmaný a pravý, ktorý koná v súlade s pozemským tajomstvom Cirkvi, ale neučí tak, ako sám koná, nech nie je súdený vami lebo on má súd u Boha. Tak isto konali aj starí proroci. ¹²Kto by však povedal v Duchu: „Daj mi peniaze!“, alebo niečo podobné, toho nepočúvajte. Keby však vyzval dať iným núdznym, nech ho nik nesúdi.

XII.

¹Každý, kto k vám prichádza v mene Pánovom, nech je prijatý. Potom ho však preskúšavajúc spoznajte, aby ste mali vedomosť, čo je napravo a čo je naľavo. ². Ak prichádzajúci iba prechádza, pomôžte mu, ako môžete. Nech však u vás nezostáva; iba ak na dva alebo tri dni, ak je to nutné. ³. Ak sa chce u vás usadiť a je remeselník, nech pracuje a živí sa sám. ⁴. Ak nemá remeslo, podľa vášho uváženia sa postarajte. Aby sa tak nenašiel medzi vami žiaden nečinný kresťan. ⁵. Ak však podľa takto nechce konať, je to človek, ktorý s Kristom iba obchoduje. Varujte sa pred takýmito.

XIII.

¹Každý pravý prorok, ktorý sa chce u vás usadiť, je hoden svojho pokrmu. ²Rovnako aj pravý učiteľ je hoden ako robotník svojho pokrmu. ³Každú prvotinu z plodov z lisu a obilia, hovädzieho dobytku a oviec vezmi a daj ju prorokom. Veď oni sú vaši veľkňazi. ⁴Ak však nemáte prorokov, dajte to chudobným. ⁵Keď zarábaš cestu, prvotinu vezmi a odovzdaj podľa tohoto príkazu. ⁶Podobne aj keď otvoríš nádobu s vínom alebo olejom, vezmi prvotinu a daj ju prorokom. ⁷Vezmi prvotinu z peňazí, šiat a všetkého majetku, koľko sa ti zdá primerané, a odovzdaj podľa tohoto príkazu.

XIV.

¹Keď sa v Pánov deň (nedeľu) zhromaždíte, lámte chlieb a vzdávajte vd'aky, vopred vyznajúc svoje priestupky, aby vaša obeta bola čistá. ²Nikto, kto má spor so svojim bližným, nech sa nezhrmažďuje spolu s vami, pokiaľ sa nezmieria, aby tak nepoškvrní vašu obetu. ³Lebo o tomto Pán povedal: „Na každom mieste a v každom čase mi (treba) prinášať čistú obetu, lebo som veľký kráľ, hovorí Pán, a obdivuhodné je moje meno medzi národmi.“

XV.

¹Ustanovujte si biskupov a diakonov hodných Pána. Mužov miernych, nie chamtivých, pravdovravných a preskúšaných. Veď aj oni vám vysluhovať službu prorokov a učiteľov. ²Neznevažujte ich, lebo oni sú vaši predstavení spolu s prorokmi a učiteľmi. ³Napomínajte sa navzájom nie s hnevom, ale pokojne, ako to máte v Evanjeliu. A s každým kto sa previní proti druhému, s tým sa ani nerozprávajte, ani nech nič od vás nepočúva, dokiaľ nebude činiť pokánie. ⁴Vaše modlitby a almužny ako aj všetky vaše skutky robte tak, ako to máte v Evanjeliu nášho Pána.

XVI.

¹Bdejte nad svojim životom. Vaše lampy nech nezhasínajú a vaše bedrá nech sa neodpásavajú, ale buďte pripravení, lebo nepoznáte hodinu, v ktorú príde náš Pán. ²Zhromažďujte sa často a hľadajte. Čo je osožné pre vaše duše, lebo celý ten čas vašej viery vám neprospeje, ak nebudete dokonalí ho v poslednej chvíli. ³Lebo v posledných dňoch sa rozmnožia falošní proroci a zvodcovia. Ovce sa zmenia na vlkov a láska sa premení na nenávisť. ⁴Keď sa teda rozmnoží nepravosť, budú sa (ľudia) navzájom nenávidieť a zrádzať. Potom sa zjaví zvodca sveta ako Boží Syn, bude robiť znamenia a divy. Zem bude vydaná do jeho rúk a bude konať zločiny, aké sa nikdy od vekov neudiali. ⁵Potom príde na ľudské pokolenie oheň skúšok a mnohí budú zvedení a zhynú. Tí však, ktorí vytrvajú vo svojej viere, budú zachránení od samotného prekliatia. ⁶Potom sa zjavia znamenia pravdy. Prvé znamenie bude otvorené nebo, ďalším znamením bude zvuk poľnice a tretím bude vzkriesenie mŕtvych. ⁷Nie však všetkých, ale ako bolo povedané: „Príde Pán a s ním všetci svätí.“ ⁸Potom svet uvidí Pána prichádzajúceho na nebeských oblakoch.

Obsah

Didaché.....	1
Učenie dvanástich apoštolov národom.....	1
I.....	1
II.....	1
III.....	2
IV.....	2
V.....	3
VI.....	3
VII.....	3
VIII.....	4
IX.....	4
X.....	4
Xb.....	5
XI.....	5
XII.....	6
XIII.....	6
XIV.....	6
XV.....	6
XVI.....	7